

Egy túlélő naplójából 1944. március 19.

1944. március 19. Vasárnap volt. A kora tavaszi napfény aranyos sugarakat vetett a fővárosra. Volt, aki erre a napra látogatást tervezett. Rég nem látott rokonhoz indult volna vidékre, beszélgetni a napi gondokról – mert az egyre több volt... Kiránduló idő. A budai hegyek fái – rügyfakadás előtt – a városlakók ezreit csábították a szabadba... A sikló, amely ott kígyózott a királyi vár épületmonstruma felé – e napra csúcsforgalomra várt... A Pesti Izraelita Hitközség e napra hirdette meg szokatlan évünnepét...

nyek már nagyon is: a jelen eseményei voltak.

Akkor már zsidó nem lehetett középiskolai tanár, világszerte megbecsült és elismert magyar zsidó tudósok nem lehettek a Tudományos Akadémia tagjai, újságok és folyóiratok éveken át izgattak ellenünk, a kor megbecsült anekdotázó kedvű írója azt mondta: *antiszemita az, aki a kellenél, jobban gyűlöli a zsidót.*

Azt hiszem, megállapíthatjuk: volt előzménye annak, ami 1944. március 19-én történt. Ami pedig utána – a legapróbb nyomorúság-

Hadd idézzem itt a Szentírásból Kohelet könyvének egyik mondatát: „Ne mondd azt, miért voltak a régi idők jobbak a mostaniaknál, mert nem bölcsességből kérdezed ezt.”

Ha egy-egy régi felvétel hallgatása közben „azok a régi szép idők” jutnak eszünkbe – ne csak az egyén, hanem a zsidó közösség, a magyarországi zsidó felekezet szemével is nézzünk, fülével is hallgassuk.

Egyet tudomásul kell vennünk! Ami 70 éve történt, az nemcsak 6 millió zsidó áldozatot jelent, nemcsak mérhetetlen és hasonlíthatatlan szenvedést. De ki tudja meddig még – jelenti a mártírok kései utódainak, vagyis a mi lelkünk és tudatunk meghasonlását is! *A túléléséket is!* Ahogy újságokban, könyvekben a sorok között a legkisebb kétértelműséget is a mi kárukra próbáljuk értelmezni... Igen! És még valamit. Amikor a kor divatos díszőze szól a hangszóróból – nekünk nem az Arizona mulató süllyedő emelkedő színpada jut eszünkbe, hanem apánk és testvérünk, akik ezalatt – midőn e slágereket az „inasok is fütyülték” – ott álltak fegyvertelenül az aknamezőkön. Amikor Latabár Kálmán – aki egyébként igaz emberként viselkedett azokban az időkben – azt éneklte a korabeli közepes magyar film slágereként, hogy: „Mámorba, táncba szédülünk” – akkor nekünk nem a Royal Apolló mozi fényes nézőtere jut eszünkbe, hanem az, hogy e film forgatásakor a magyar zsidóság színe-java már vagonokban Auschwitz, és a többi koncentrációs tábor felé tartott.

Sorolhatnám. Így él lelkünkben minden, ami akkor, 70 éve történt. Gyászévforduló van. Majd' minden testvérünk gyászol valakit. A közösség a kihalt hitközségeket, az elárult imaházakat, a meggyalázott imakönyveket és tóratekercseket, az eltépett táliszokat, a feldúlt temetőket, a mártírelélményeket; az elégetett elgázolt milliók utolsó emlékeztetőjét, a házakat és a lakásokat, amelyekben nem ragyog fel már soha többé a péntek esti gyertyák szelíd fénye. S van még egy hely, kegyeleti hely, amelyről oly kevesen tudnak. A Rákóczi-szobor temető mártírelélménye mögött van egy sírhant. Ez a sír rejti magában azokat a tórákat, imakönyveket, amelyek gazda nélkül maradtak, s amelyek szintén áldozatai lettek a borzalmak idejének.

Jizkor! Emlékezz! – szólítunk Téged, testvérünk, ebben az esztendőben zsinagógákban és temetőben, mártír-istentiszteleteken és gyászületeken.

Lo tiskách! Ne felejt! – keressük Téged, testvérünk, ebben az évben, aki bárhová is szakadtál ez országtól, de ezen az évfordulón itt vagy velünk, mert most együtt dobban a szívünk, és mi kevesen együtt emlékezünk és emlékeztünk!

Lejegyezte
Kardos Péter

Szövetségek

A vasárnapi, ünnepi csendet egyszerre csak megtörte valami.

A csukott ablakokon keresztül valami tompa moraj hallatszott.

Ez nem a városi járművek zaja volt. Nem a megszokott, az „ormotoros” kék autóbuszok keserves erőlködése; nem a „kék taxik” jellegzetes dörmögése. Ez egy monoton és tompa zaj volt... Kihajoltunk az ablakon és döbbszerűen figyeltük a végeláthatatlan járműoszlopokat... A motorkerékpárokat, a terepszínű autókat, a ponyvával borított rejtélyes járműveket – amint szinte ünnepélyes lassúsággal gördültek be a városba... A teherautók platójának némelyikén szürke rohamisakos katonák ültek, s a gyakran felbukkanó zászlók, jelvények között egyre többször villant elő egy – kereszt. Kereszt, amelynek mind a négy ága derékszögben volt megtörve, olyan, amelyet azokban az években gyakran láttunk a Magyar Futárban, és még több más képes újságban is. Úgy hívták, hogy horogkereszt: „Bejöttek a németek” – hallatszott innen-onnan...

Ma már tudjuk, hogy ezen a napon kezdődött meg az addig is jogfosztott magyar zsidóság tényleges és kíméletlen felszámolása és kiirtása. Az ezt megelőző negyedszázad történetét ismerve meglepetést ugyan okozhatott az, ami 1944. március 19-én történt, de – váratlanul semmiképpen nem jött.

Hogyan jöhetett volna váratlanul, amikor, még mindenki emlékezett Izsákra, Orgovánra, a különítményekre. A vérvadás ugyan már csak az emlékekben éltek, de a munkaszolgálat, a zsidótörvé-

tól a legnagyobb tragédiáig az már történelem, amelynek egyre kevesebb a közvetlen tanúja. A kevés közvetlen tanú is – érthetően – a nagy tragédiára emlékezik. Érthető! Ki törődik ma már azzal, hogy akkoriban, pl. külön húsjegy, olajjegy volt a zsidók számára, hogy nem mehettek be a trafikba cigarettáért, hogy a villamosnak csak a pótkocsijára szállhattak fel.

De most, amikor ezen események 70. évfordulójára emlékezünk – mindent fel kell idéznünk! Nem azért, hogy sebeket tépjünk fel, hiszen akiknek feltéphetnénk, egyre kevesebben vannak. Inkább azért, hogy „megsebezzük” azokat, akik azóta születtek. Éspedig azért, hogy kortársaink és utódaink örökre megtanulják és megjegyezzék: hol a helyük ebben a nagyon bonyolult világban, felismerjék a már nem is mindig olyan burkolt kísérleteket, amelyek felbukkanva a világ különböző tájain a fasizmus rehabilitálását szolgálják.

A nosztalgia divatját éljük. A retró csatornák némelyikén a Donkanyar látszik. A kegyetlen hóvihar a magyar bakák holttestét fehér lepellel takarja be, miközben a hangszóróból a kor legnagyobb sztárjának búgó hangja szól: „Jó, éjt, drága kis hadnagyom, jó éjt!”. A CD korongján szól a „Csak egy nap a világ”, és Karádi Katalin varázslatos hangjával dúdolja, hogy „Nincs kegyelem!”.

Nem akarok ünneprontó lenni. Tudom, hogy a mai öregek akkor gyerekek voltak, és az emlékezés aranyos derűje megszépíti a múltat. Tudom, hogy nagy élvezettel hallgathatja valaki a nosztalgiahullám valamennyi „termékét” anélkül, hogy visszakívánná azt a rendszert, azokat az időket, amelyekben ezek a slágerek voltak.

De.

MEGHÍVÓ

Magyar Holokauszt 70

„Közös a múltunk, közös a jelenünk”

Hazánk német megszállásának hetvenedik évfordulója alkalmából tisztelettel meghívjuk valamennyi honfitársunkat, hittestvérünket **2014. március 19-én, szerdán 16 órakor** tartandó megemlékezésünkre.

Emlékeznék:

Zoltai Gusztáv és Kardos Péter főrabbi holokausztútlélok

Beszédet mond:

Dr. Karsai László történész

Közreműködik:

Bálint András színművész

Az emlékezés köveit és virágait a Dohány utcai zsinagóga bejárata előtt lehet elhelyezni.

Az esemény pontos helyszíne:

Budapest, VII., Herzl tér (Dohány utcai zsinagóga előtti tér)

A cipőknél

Mondd, hogy nem láttak semmit e falak,

Mondd, hogy nem állt itt géppisztolyos alak,

Semmit látó szemek nem néztek a vízből,

Talán egy ha visszatért a tizből,

Mondd, kérlek, mondd, hogy most nem, nem ilyen nehéz,

Mondd... bárcsak mondhatnád, hogy nem igaz ez az egész.

Szentkirályi György

Túlélők: Idős korunkra nincs erősebb vágyunk, mint békességet találni

Mint a holokausztúlélők magyarországi és Izraelben élő közösségének tagjai, szívünk nyugtalanságával és szorongásával figyeljük a holokauszt 70. évfordulója által kiváltott helyzetet, a zsidó közösség és az ország kormánya közötti feszültséget a megemlékezések kapcsán.

Mint olyanok, akik átélői voltunk a Horthy-rendszerben a magyar parlament által ellenünk irányuló törvények megalázó és retteget, félelmet, családjaink és életünk pusztulását okozó következményeinek, tiltakozunk az ellen, hogy ezt a korszakot bármilyen formában igazolni lehetne. Mint akkor, ma is fájdalommal tekintünk az egyházak hallgatására egy olyan kérdésben, ahol egyértelmű, hogy az üldözöttek ügye melletti kiállásra lenne szükség.

Fájlatuk ennek a megszólalásnak a hiányát a 20-as, a 40-es évek idején, és az olyan közel-múltbéli atrocitások alkalmával is, mint Radnóti Miklós kötetének égetése, a Duna-parti cipőknél és Wallenberg szobrának megbecstelenítése, és számos más, az utcákon és a parlamentben is fellángoló antiszemitizmus megnyilvánulásai esetén.

Érthetetlen számunkra, hogy II. János Pál pápa nagyszerű nyilatkozatai miért nem hangzanak el a keresztény templomokban.

Mi, mint akik elsősorban elszennvedői voltunk az üldöztetéseknek, tanúsíthatjuk, hogy minden magyar zsidó család számon tartja tragikus veszteségeit, szinte nincs is olyan család, ahol ne hiányoznának szülők, nagyszülők, testvérek, unokatestvérek. Emlékezünk arra is, hogy mit kellett elszennvednünk a magyar csendőrok és nyilasok kegyetlenségeitől. Emlékeink nem múltak el, győgyíthatatlan sebként égnék a mai napig lelkünkben.

Idős korunkra, talán utolsó éveinkre nincs erősebb vágyunk, mint békességet találni. Ebbéli vágyunk azonban csak akkor tud teljesülni, ha a körülöttünk élő társadalom hajlandó szembesülni a történelemmel úgy, ahogyan azok megtörténtek, és nem hamisítják meg azokat. Egyetlen utolsó kérésünk a magyar társadalomtól, hogy hallgasson szívére és lelkiismeretére, és jusson el a történelmi korszak igaz feldolgozására.

Aláírók: Füzesi Gézané, Gallai Józsefné, Galambos Tamás, Geiger Magdolna, Kardos Péter, Kovács Györgyné, Molontay Éva, Zoltai Gusztáv

Scheiber-díj átadás

Az Emberi Erőforrások Minisztérium tükörterme volt helyszíne az idén tizenkilencedik alkalommal megrendezett – Scheiber-díjak ünnepélyes átadásának.

Káli-Horváth Kálmán moderátorként üdvözölte a megjelenteket, elsőként *Hölvényi Györgyöt*, a minisztérium egyházi, nemzetiségi és civil társadalmi kapcsolatokért felelős államtitkárát, *Ilan Mor-t*, Izrael Állam magyarországi nagykövétét, *Schöner Alfrédot*, az ORZSE rektorát, a Scheiber Sándor-díj szakmai kuratórium elnökét, a tagokat, a minisztérium megjelent tisztviselőit.

Megkülönböztetett tisztelettel köszöntötte Scheiber Sándor (zsl) lányát és családtagjait, a díjazottakat és kísérőiket.

Az eseményen részt vett a Mazsihisz elnöke, *Heisler András*, és az alelnök *Feldmájér Péter*.

A Himnusz elhangzása után Hölvényi György államtitkár mondott beszédet, melyből idézünk: „A ma 19. alkalommal átadandó Scheiber Sándor-díjjal Magyarország kormányza azokat kívánja elismerni, és példaként állítani mindannyiunk elé, akik kiemelkedő alkotók a magyar nemzeti kultúra szolgálatában, a zsidó vallás és művelődéstörténet, a zsidók és nem zsidók közötti párbeszéd és tolerancia előmozdításának területén.

A díjat arról a Scheiber Sándorról nevezték el, aki a vézskorszakot követően nem hagyta el az országot, nemzetközileg elismert tevékenységét nem külföldön folytatta, vállalta a sokkal nehezebb körülményeket – mely nemcsak anyagi értelemben értendő, hanem a totális diktatúra éveit is magukban foglalják – az Európában elsőként megalapított Pesti Rabbiképző Intézet (a mai ORZSE) háborút követő újjáépítésében vállalt meghatározó szerepet...

...Egy díj mindig műveket, már

létrejött alkotásokat ismer el. Mégsem a múltak szól, hanem a jövőt formálja, üzenetet közvetít. Ez az üzenet ma, a díjak átadásával még erősebben hallható. A jövő közös formálásáról, értékeink felmutatásáról és befogadásáról szól.

Ezt követően került sor az ünnepélyes aktsura *Balog Zoltán*, az emberi erőforrások minisztere megbízásából, Hölvényi György államtitkár személyében – a díjak átadására.

A három kitüntetett: *Lichtmann Tamás*, az ORZSE tanszékvezető egyetemi tanára, a zsidó művelődéstörténet és kultúra magyarországi megismertetéséért, vallásközi párbeszédben folytatott támogató tevékenységéért, valamint tudományos és oktatási területen végzett tevékenységéért, *Sándor Anna*, a zsidó kultúra, művészet, populáris hagyományok terjesztése és népszerűsítése érdekében végzett munkája elismeréseként a Spinoza Ház alapítója, valamint *Tarjánny Béla*, a bibliai ismeretek szélesebb körű terjesztése és népszerűsítése érdekében végzett kimagasló

zentánsa, külföldön is elismert kutatója, személyisége. Mintegy két évtizeden át a Debreceni Egyetem német irodalmi tanszékének vezetője és a Germanisztikai Intézet igazgatója volt. A zsidó vallás – és művelődéstörténet iránti érdeklődése már abban is megnyilvánult, hogy az előbb említett helyeken a zsidó vallás, kultúra és irodalom tárgyait tanította...”

„Tudományos publikációk, önálló kötetek és tanulmányok, német és magyar nyelven megjelent művek, valamint kiadói és műfordítói tevékenység is kutatói munkájának elemei. Egyik indítója és felelős szerkesztője egyebek mellett a Magyar Zsidó Szemle című periodikának, sorozatszerkesztője a Magyar Zsidó Szemle Füzetek kiadványának.”

Sándor Annát Feldmájér Péter laudálta:

„Dr. Sándor Anna igen sok tudományos publikáció és könyv szerzője, létrehozója, és vezetője a Dob utcai Spinoza Színháznak. Az MTA Világgazdasági Kutató Intézetnek munkatársa volt, a Marx Károly Közgazdaságtudományi Egyetem oktatója, ott szerezte meg a kandidátusi fokozatot. 1978-tól az amszterdami, valamint a groningeni egyetemen tanított, folyamatosan publikált, és könyveket írt. Sokat tett azért, hogy a régi pesti zsidónegyed megőrizze szellemileg és építészileg is régi hangulatát, ne legyen belőle egy belvárosi paneltelep. Lehetett volna ez a hely az egyik a több száz budapesti szórakozóhely közül, amelyet csak az különböztet meg a többitől, hogy milyen sört árulnak benne, de Sándor Anna többre vágyott, lépésről lépésre felépített egy új, fajsúlyos kulturális intézményt Budapest közepén.

Az elmúlt évtized több mint ezer előadása hangsúlyosan épít a több évezredek zsidó kultúrára, dicsőségére és műfaji határok nélkül mutatja be a régi és új műveket. Hol is lakhatna máshol a Sándor Anna magyar zsidó kultúra szerelmese, mint a Pozsonyi út elején, ahol mindig újabb és újabb terveket szó, említhetnek a Spinoza Zsidó Fesztivált, a Sippal-dobbal Zsidó Zenei Fesztivált, a »Talmud, tóra és a többiek« oktatási programot és sok más példát.”

Tarjánny Bélát Fröhlich Ida egyetemi tanár, kuratóriumi tag méltatta:

„Tarjánny Béla, a Szent Jeromos Katolikus Bibliatársulat ügyvezető elnöke, a PPKE HTK Újszövetségi Tanszék volt vezetője. A bibliai ismeretek szélesebb körű terjesztése és népszerűsítése érdekében 1990-ben létrehozta a Szent Jeromos Bibliatársulatot, melynek keretében biblikus előadásokat, továbbképző tanfolyamokat szervez, szentíráskommentár-sorozatokat (Stuttgarteri Kiskommentár, Jeromos Bibliakommentár) és más biblikus szakkönyveket ad ki. A bibliai héber tanításának megkönnyítésére és népszerűsítésére adja ki Rövid héber nyelvtan-át, (megjelent a PPRK Hittud. Akadémia, Budapest, kiadásában, 1988-ban). A 90-es évek elején a Jeromos Társulaton keresztül lehetett héber nyelvtanokhoz, szótárakhoz, a nyelvtanulással kapcsolatos egyéb anyaghoz gyorsan, nagy választékban és jutányos áron hozzájutni. Irányításával készült el a Káldi-féle bibliafordítás revíziója az eredeti héber nyelvű szövegek és a Neovulgáta alapján. Ez az ún. Káldi-Neovulgáta Bibliafordítás 1997-ben jelent meg a Szent Jeromos Katolikus Bibliatársulat kiadásában.”

Az elismerések átadásra kerültek, a díjazottak fogadták a gratulációkat, majd fotósok kerestüztében pezsgős koccintásra került sor. Az eseményt követően kóser étkek álltak a vendégek rendelkezésére.

-Gál-

Meghívó a Radnóti-díj átadására

Ha elegendő van a gyűlölködésből, amit nap mint nap tapasztalsz, ha elégedetlen a rasszizmus minden formáját, gyere el te is a Radnóti Miklós Antirasszista Díjak idei átadására, és közösen mondjuk: NEM HAGYJUK, HOGY SZERETETT HAZÁNK A SZÉLSÓJOBBA MERTALÉKÁVÁ VÁLJÉK!

Legyen közöttünk béke, szeretet! Rendezzük közös dolgainkat úgy, hogy segítünk az elesetteknek, baráti jobbot nyújtunk a kirekesztetteknek!

Várunk március 21-én, a Nemzetközi Antirasszista Napon 15 órára a RAM Colosseumba (Budapest XIII., Kárpát u. 23.).

A díjakat *Hanti Vilmos*, a MEASZ elnöke adja át. A műsort *Gálvölgyi János* vezeti. Közreműködik: *Kálmán Olga*, *Hernádi Judit*, *Farkasházy Tivadar*, *Hegedüs D. Géza*, *Sas József*, *Kulka János*, *Keres Emil*, *Bródy János*.

500 Ft-os támogatói jegyek rendelhetők a MEASZ-ban, a 06-20-597-1640-es telefonszámon vagy a MEASZ@upcmail.hu e-mail címen.

Körzeti kitekintő

Debrecen

Ez év február 9-én, Ádár 9-én vasárnap rendkívül örömteljes eseményre került sor a Debreceni Zsidó Hitközségben. *Gervai Zsuzsanna Eszter* és *Nádas Márton* elsőszülött kisfiát vettük fel Ábrahám szövetségébe. A szertartást *Rabbi Joshua Dov Adler* végezte, aki Izraelből érkezett e nevezetes napon Debrecenbe. *Nádas Brúnó Tamásnak* az *Aaron Jisrael* nevet a kvater, a család régi barátja, *Nyulasi András* adta az újszülöttnak. Mindannyiunk örömét fokozta, hogy a DZSH kultúrterme zsűfoglalás megtelt rokonokkal Izraelből, Budapestről, az örömfénye gyerekkori barátjaival, hitközségünk tagjaival.

Deutsch Róbert főrabbi látta el a rabbi teendőket. Beszédében méltatta az örömszülők nagyszüleit, mivel ő is debreceni, jól ismerte a családot. Ígéretet tett arra, hogy a gyerek bár micváján is részt vesz *Adler* rabbi úrral együtt a DZSH-nál.

Az eseményen jelen volt *dr. Asher Ehrenfeld* debreceni főrabbi is. Hála a Mindenhatóknak, az anyai nagymama *Lászlóné Vera* néni boldog dédnagyamamává „lépett elő”.

Meg kell említenünk az újszülött nagypapját, néhai *Gervai Tamást*, akit élete derekán ragadott el a gyilkos kór. Sok éven át segítette hitközségünk munkáját előljáróként és alelnökként is.

A nehéz időkben határon túli hittestvéreinknek élelmiszert juttatott, amikor nem könnyen lehetett hozzájutni. Neki és feleségének, *Áginak* személye *Zsuzsika* volt, egy szem lányuk, akinek újszülött kisleányává bővült hitközségünk taglétszáma. Bizonyosra vesszük, hogy a Nagyapa a Gán Édenből vigyazza unokája életét.

Horovitz Tamás, a DZSH elnöke meleg szavakkal szölt az ünnepeltnek, a családhoz és a megjelentekhez. Hitközségünk jókívánásait tolmácsolta, miközben átadta a DZSH ajándékát.

A család gazdag kiduson látta vendégül a megjelenteket. A finomságok a DZSH kóser konyháján készültek. A szimchából nem hiányozhatott az örömtánc sem.

MÁZÁL TOV!

A Veszprémi Zsidó Örökségi Alapítvány köszönetet mond mindazoknak, akik a 2012. évi személyi jövedelemadójuk 1%-át az alapítvány mint közhasznú tevékenységet folytató szervezet részére felajánlották. Az így kapott 11 287 Ft-ot a veszprémi kulturális örökség védelme alatt álló zsidóemlék gondozására használtuk fel, a kuratórium döntése alapján. Egyúttal megköszönjük mindazoknak, akik az elmúlt években alapítványunknak adták az 1%-ot, és ezzel járultak hozzá a veszprémi zsidó közösség élete egy kis szeletének javításához. Sajnos az új törvények alapján alapítványunk a közhasznúsági feltételeknek nem felel meg, így kérjük, hogy az 1%-ot más, arra jogosult zsidó szervezetnek adják.

Kérjük, hogy adójának 1%-át a már 18 éve működő **Cődoko Zsidó Szociális, Nevelési és Kulturális Alapítvány** részére ajánlja fel. Alapítványunk a befolyt összeget zsidó szociális, nevelési és kulturális intézmények támogatására fordítja. Adószámunk: 18049196-1-42.

Kérjük, tájékoztassa személyi jövedelemadót fizető hozzátartozóit, hogy a **Joint Magyarország/Mazs Alapítvány** – amelynek kiemelt programja a közel 5000 holokauszt túlélő támogatása – nagyon várja az 1%-os felajánlásokat, hogy a jövőben még több rászoru-

lón tudjon segíteni. Adószámunk: 19664651-2-42. Nagyon köszönjük!

A Pécsi Zsidó Hitközség Hagyomány Szociális Alapítvány köszönetet mond mindazoknak, akik 2012. évi személyi jövedelemadójuk 1%-át az alapítvány részére ajánlották. A kuratórium döntése alapján a célokhoz megfelelően használtuk és használjuk fel. Kérjük, hogy a 2013-as évről beadott adóbevallásukban 1%-os felajánlásukat alapítványunk részére tegyék meg, amit előre is köszönünk. Adószámunk: 19034834-1-02.

Tisztelt Adományozó!

Kérjük, hogy adójának 1%-ával támogassa a **Magyarországi Autonom Ortodox Izraelita Hitközséget**, mint egyházat. Technikai szám: 0107. Ungancsak kérjük, hogy adójának további 1%-ával támogassa az **Amerikai Alapítványi Iskoláért Alapítványt**, mint társadalmi szervezetet. Adószám: 19700557-1-42. Támogatását köszönjük.

Kérjük, támogassa alapítványunkat adója 1%-a felajánlásával a **Talmud-Tóra Alapítványt**. Adószám: 18170696-1-42. Köszönjük a támogatást.

Macesz!

Pürim után 2014 márc. 16-tól az alábbi körzeteinkben beszerezhetik a pászkát és darát.

Síp u. 12.

III., Budai Körzet, Frankel L. út 49.

IV., Újpesti körzet, Berzeviczy G. u. 8.

VI., Hunyadi tér 3.

VII., Bethlen téri körzet, István út 15.

VIII., Nagyfuvaros u. 4.

IX., Páva u. 39.

XI., Károli G. tér 5.

XIII., Hegedüs Gy. u. 3.

XIV., Zuglói körzet, Thökölly út 83.

XX., Zamárdi u. 7.

hétfőnap 8-16-ig
pénteken 8-13-ig
vasárnap 9-12-ig
hétfőtől csütörtökig
reggel 7 órától 13 óráig

Tel.: 369-0827

Tel.: 342-5322

Tel.: 342-6170

Tel.: 334-2331

Tel.: 06 30 999-7826

Tel.: 361-1965

Tel.: 349-3120

Tel.: 06 30 249-5463

Tel.: 06 30 950-2189

Kérem, támogassa adományával mártírjaink emlékére tervezet holokauszt emlékmű építését Gyömrőn!

Hello Gyömrő alapítvány: Számlavezetője:
Monor és Vidéke Tak. Szöv
Számla száma: 65100084-10083965
Jelige: „Emlékmű”
Köszönjük!

Lapzártakor: A Mazsihiszt Radnóti-díjjal tüntették ki!

Aki feljelentette Szakály Sándort

Interjú Oláh Lajos képviselővel

– **Őn feljelentette Szakály Sándor történetét, aki „idegenrendészeti intézkedésnek” minősítette az 1941-es, Kamenyec-Podolszkijban történt zsidódeportálást? Szakály Sándor azt állítja, hogy csak a kor szóhasználatát idézte.**

– Nem ismerem Szakály Sándort személyesen, de a róla, a dolgozó-szobájáról és az ott jelen lévő emléktárgyakról és fali motívumokról szóló képek alapján egyértelmű számomra, hogy egy Horthy-rendszer iránt nosztalgiait érző történésről van szó. Szakály azt hiszi, hogy az bármire is megnyugtató magyarázat, hogy ő a kor szóhasználatát idézte, egyébként azét a korét, amellyel ő szimpatizál. Képzeljük el, milyen lenne, ha valaki tőlünk nyugatabbra, értelmiségiként, mondjuk a mostani Németországban, azt mondaná, hogy „nigger”, aztán azzal védekezne, hogy csak egy korábbi kor szóhasználatával élt. Egy percig nem maradhatna a hivatalában.

– **Szakály Sándor a kormány által létrehozott új történelemkutató intézményt, a Veritast vezeti. Eddig a percig nem mondott le a hivataláról, ami – sok más mellett – a Mazsihiszt is nyugtalanítja, ezt el kell ismerni.**

– Fogalmazzunk úgy, hogy Orbán Viktor máig nem távolította el a hivatalából Szakály Sándort. Emlékeznünk egy kicsit erre a tragédiára: Friedrich Jeckeln SS-Obergruppenführer alakulatai pár nap alatt közel húsz ezer embert gyilkoltak meg 1941-ben. Szakály Sándor szerint az egy idegenrendészeti eljárás volt, amikor a magyar hatóságok a nácihoz átadták, és ezáltal a halálba küldtek ezrével családokat, anyákat, gyerekeket. A magyar büntető törvénykönyv szerint azonban Szakály Sándor nagy nyilvánosság előtt jelentéktelen színben tüntette fel, illetve igazolta a népirtást, amiért a 333. § szerint három évig terjedő szabadságvesztés jár. Ezért jelentem fel Szakályt, akinek a bíróság előtt van a helye, és nem a Veritas Intézet vezetői székében.

– **Az 1944-es náci megszállásnak emléket állító szoborról mit gondolt?**

– A legrosszabbakat. Nem tudok ebben a kérdésben jóhiszemű lenni. Véleményem szerint az történt, hogy a Holokauszt Emlékév megtartása nem tetszett jó néhány antiszemita, akik a miniszterelnök körül lebzselnek, meg megijedtek a Jobbiktól is, hogy majd az elszív ezzel a Fidesztől szavazatokat. Ezért beleöntötték az 1944-ig angyali Magyarország történelemhamisító gondolatát egy szoborba, amely szobrot pedig az egyik legismertebb és legforgalmasabb magyarországi térre pakolnak ki. Mindezeken után pedig, ahogy Semjén Zsolt cinikususan bejelentette, engesztelni próbálva a jóér-

zésű magyar embereket, hogy ez nem része a Holokauszt Emlékévnek, ezt csak úgy „oldalágon” építik fel.

– **Őn Erzsébetváros-Terézváros országgyűlési képviselőjelöltje. Nem fél, hogy egy ilyen megosztó ügyben ha állást foglal, akkor nemcsak szavazatot nyerhet, hanem esetleg veszhet is?**

– Ebben a kérdésben nem érdekel, hogy hányan állnak itt vagy ott. Hiszek persze abban, hogy a józan, jóérvű emberek többségben vannak. A rasszizmus elleni harcban azonban kérelhetetlennek kell lenni. Van egy gyerekkori barátom, aki nagyon régen elmesélte nekem, hogy a családjának kétharmadát meggyilkolták a náci-

keiket a kommunisták. Én akkor halottam először erről a szörnyű korról és a céltábláról, a zsidó emberről. Sok időnek el kellett telnie, hogy megértssem miről beszélt, hogy ilyen szörnyűségek megakadályozására nem elég egy ember akarata, ehhez egész közösség óvó-védő ereje kell, illetve azt, hogy miért is történetelt meg ez a tragédia. Erdemes ez-

Oláh Lajos ellenzéki országgyűlési képviselő. Nős, két gyermek édesapja. Parlamenti szakterülete: környezetvédelem, energetika, női egyenjogúság.

zel kapcsolatban elolvasni például Ungváry Krisztián könyvét, a Horthy-rendszer mérlegét. Szörnyen primitív a magyarázat: kellett bizonyos zsidó emberek vagyona, és ehhez az egész zsidóságot üldözni kezdték. Nem mintha az a megoldás, hogy bárkit is kitegyenek a vagyonából, bármilyen módon elfogadható lenne. Azt a zsidóságot üldözték Magyarországon, amelynek nagy része addigra már asszimilált magyar lett. Így azok a tudósok például, akiket a húszas években megakadályoztak abban, hogy itt tanulhassanak, külföldön kapták meg a Nobel-díjat. És ha 1944-ben félmillió embert nem gyilkolnak meg szörnyű, galád módon, akkor jobban meg lehetett volna védeni a polgári értékeket is.

– **Azt állítja, hogy az antiszemitizmus alapja a gazdasági irigység?**

– Ezt nem én állítom, hanem komoly történészek, akiknek a magyarázata kelleni hiteles számomra. Persze itt volt azért tartalmi változás, hiszen régen konkrétan láttak gazdag

zsidó tőkéseket, akik egyébként sokszor a legnagyobb mecénások voltak, támogatói a szegényeknek, míg ma a zsidózás sokszor minden gazdag embert jelent, tekintet nélkül a vallási hovatartozására. Azt pedig oktatási szakértők állítják, hogy az antiszemitizmus csökkentéséért az iskola és a szülők együttműködése nagyon sokat tehet. Nekem két lányom van, és ahogy Erdélybe elvittem őket, úgy Auschwitzba is.

– **Milyen hatással volt a családra?**

– Azt gondolom, hogy életre szóló. Még akkor is, ha kisebbek voltak a gyerekek, és az utolsó pillanatban feleséggel úgy döntöttünk, hogy belülről már ne jöjjenek. Mondtam nekik, hogy amit látnak, az a legnagyobb magyar temető, ahol a legtöbb magyar ember halt meg. Mi láttuk a gyermekjátékokat, a cipőket, a szobát tele lenyírt hajakkal. Kikérem magamnak, hogy bárki is ebben a kérdésben kettős beszédet folytatson. Nem lehet egyszerre Rogán Antalnak, egyébként nagyon helyesen, a náci ellen szónokolnia Bajnai Gordon és Mesterházy Attila társaságában, majd engedélyt adni az 1944-es emlékmű felépítésére, ahol az addigi állomat angolként mutatják be, illetve együtt mosolyognia Szakály Sándorral. Vagy egyik, vagy másik. Itt nincsen középut.

F. R.

Megszállt vagy szövetséges?

Excellenciás uram!

Excellenciád baráti meghívását követve folyó hó 16-án a klessheimi kastélyba utaztam, hogy a szövetségi viszonyokról és a közös érdekekről megfelelően kicseréljük gondolatainkat az együttműködésünkre vonatkozó kérdéseket illetően.

Minthogy nagy jelentőséget tulajdonítok az országaink közötti nyílt és bizalomteljes kapcsolatok változatlan fenntartásának, kötelességemnek tartom, hogy kellő részletességgel válaszoljak azokra a szemrehányásokra, amelyeket az ebből az alkalmából tartott hosszú megbeszéléseink során nekem tettem.

Az egyik szemrehányás arra vonatkozott, hogy Magyarországon általában túl enyhén kezelik a zsidókat. Ebben a kérdésben minden elbizakodottság nélkül hivatkozhatom arra, hogy annak idején én voltam az első, aki szót emeltem a zsidók destruktív magatartása ellen, és azóta megfelelő intézkedéseket tettem befolyásuk visszaszorítására. Emiatt az akkoriban új irányzat miatt országomat Németország és az egész többi világ bojkottálta. Az általam hozott intézkedések azonban gyakorlatilag el-

vették a zsidóktól azt a lehetőséget, hogy tovább gyakorolják káros befolyásukat az ország közéletére. Hogy ennek folyamán kicsoda óriási nehézségeket kellett legyőzni, az abból a körülményből adódik, hogy a kereskedelem és az ipar annak előtte majdnem teljesen a zsidók kezében volt.

A zsidók fokozatos kikapcsolására vonatkozó további intézkedések folyamatban vannak, s amint meg lesznek teremtve elszállításuk feltételei, ezt végre is fogjuk hajtani.

(Vitéz nagybányai Horthy Miklós levele Hitlerhez, 1943. május 7-én. In: Horthy Miklós titkos iratai, Kosuth Könyvkiadó, 1965. 302. oldal.)

„Nekünk, magyaroknak nem volt szükségünk német példára, hiszen 1919-ben felismertük már a zsidó világveszedelmet. 1944. március 19-én pedig nem történt más, mint visszakaptuk terezen az örendelkezési jogunkat, melyet annak idején Trianon és a Népszövetség vett el tőlünk.”

Vitéz Endre László
(Forrás: huszadikszazad.hu)

Schmidt Mária izraeli útjáról

Schmidt Mária története itt, Izraelben kezdődött, amikor talán két évtizede a Jad Vasem tárt karokkal fogadta a fiatal, szorgalmas magyar kutatót, megnyitott előtte olyan archívumokat, ahol addig a madár sem járt, csak hogy segítsen a történész munkáját, aki végre a holokauszt kutatását választotta témául, annak ellenére, hogy családja nem érintett a zsidóüldözésben. Tudjuk, mi lett a hála és a köszönet Schmidt részéről.

Adásainkban több komoly szaktekintély kemény bírálatot mondott már az elhíresült Terror Háza átadása kapcsán is. Nem beszélve a Terror Háza Múzeumot megtekintető, Izraelbe hazatérő magyar közösség tagjainak felháborodásáról, melyeket velünk is sorra megosztottak.

Nem véletlen, hogy Schmidt Mária legutóbbi tel-avivi sajtótájékoztatójára minket, az izraeli állami rádió magyar adásának szerkesztőségét nem hívták meg. A meghívottak névsora egyébként nagyon gondosan volt összeállítva. Legtöbbjük nem ismerte a témát, tehát érdemben nem akart, nem tudott hozzászólni, egy másik csoport érintett volt a Sorsok Háza kiállításának Schmidt Mária-féle beindításában, és azért hallgatott. Néhány kivételtől eltekintve azon a bizonyos sajtótájékoztatón inkább az udvarias hallgatás volt jellemző. Ez a hallgatás persze nem jelenti azt, hogy az Izraelben élő magyar zsidóság elfogadta volna a Sorsok Háza-tervet, Schmidt Mária vezetésével.

Kol Israel

Svájci lap az emlékműről

A német megszállási emlékmű megépítésének elhalasztásáról közölt cikket a *Neue Zürcher Zeitung* (NZZ) című svájci napilap.

A liberális konzervatív újság szerint választástaktikai oka is van annak, hogy a magyar kormány elhalasztotta a budapesti Szabadság térre tervezett emlékmű felállítását. A lap

úgy vélekedik, hogy a Magyarországi Zsidó Hitközségek Szövetségének bojkottja „súlyos csapás a kormánynak”. A holokauszt-émlékévre és a német megszállás 70. évfordulójáról való megemlékezésre sok energiát fordított a kormány, azért is, mert így akartak rációlni arra a vádra, hogy túl kevés határolódna el a Jobbiktól – írta az újság, antiszemita-ként jellemezve a Jobbikot. Az NZZ megjegyzi, hogy magas rangú állami tisztviselők az elmúlt hetekben először ismerték el, hogy Magyarország is felelős volt a holokausztért, ugyanakkor úgy látja, hogy az Orbán-kormány az utóbbi években „támogatta a történelem problémás átpolitikálását”.

A szerző szerint az emlékmű körüli vita ezért a kormány „meghasonlottságát” példázza, hiszen nem az emlékmű bírálóinak javaslatait vették fontolóra, hanem az áprilisi választások utánra halasztották az átadást.

Orbán Viktor biztosította a Mazsihiszt arról, hogy a „zéró tolerancia” politikáját folytatja az antiszemitizmussal szemben. Eljárása ugyanakkor azt a benyomást kelti, hogy a választási küzdelem kényes szakaszában igyekszik elkerülni, hogy eljessze a jobbszéli kormány történelemfelfogásával szimpatizáló potenciális szavazókat – írta az NZZ.

MTI

2013 ŐSZ

Itt állunk Kamenyec-Podolszkban

a sírhalmok felett...

Fekete varjúfelhő repked,

rekedt hangjuktól

beleremeg a képzelet.

A színész közben Radnótit idéz...

Kátrányba fojtott emlékezet

könnyek közt, mintha kitörne.

S mintha a sírhantok felett

a föld hullámozna lávaként.

Halmos Gábor

Anna Frank emlékének meggyalázása Japánban

Megrongálták Anna Frank naplójának több száz példányát és más ahhoz kapcsolódó köteteket tokiói könyvtárakban – közölték a japán hatóságok. Egy amerikai zsidó szervezet vizsgálatot sürgetett az ügyben. Január óta Tokió-szerre 31 könyvtárból jelentették a rongálást: legalább 265 kötetet csonkítottak meg. A rendőrséget értesítették a történetről, de egyelőre nem derült ki, hogy ki és miért követte el a vandalizmust – közölték az illetékesek. Az egyik könyvtár bejelentése szerint lapokat vágtak ki a holokauszt áldozatává vált, Amszterdamból elhurcolt zsidó lány naplójának példányaiból, amelyeket nyitott polcon tároltak.

A Los Angeles-i globális zsidó jogvédő szervezet, a Simon Wiesenthal Központ „megdöbbenését és mély aggodalmát” fejezte ki a vandalizmus miatt. Közleményükben azt írták: az incidensek földrajzi megoszlása arra utal, hogy szervezett erőfeszítésről van szó, amely a náci által meggyilkolt másfél millió zsidó gyerek közül a leghíresebbé vált Anna Frank emlékét akarta besározni.

„Csak bigott és gyűlölettel áthatott emberek akarhatták tönkretenni Anna közeli végzettségűvel szembenézni történelmi szavait, amelyek bátorságot, reményt és szeretetet tükröztek” – fogalmazott Abraham Cooper, a Wiesenthal-központ társelnöke. Ugyanakkor megjegyvezte, azzal is tisztában van, hogy japánok milliói tanulmányozzák és tisztelik Anna Frankot. A naplót 2009-ben felvették az UNESCO Világméglekzet Listájára.

MTI

A megmenekülés napja: púrim

Ádár hónap tizennegyedikén, ha kettő *ádár* hónap lenne az évben (szökőév), akkor mindig a második *ádár* hónap (*ádár séni*) tizennegyedik napján tartjuk *púrim* ünnepét.

Púrimot Eszter böjtje (*táanit Eszter*) előzi meg, és *Susán púrim* napja követi.

A *púrim* szó jelentése: kockavetés (kockajáték) vagy sorsvetés (sorsjáték).

A *púrim* történelmi hátterét *Eszter* könyvéből (*Megilát Eszter*) ismerhetjük meg, mely szerint az ante 470-es években, *Áhásvéros* (görögösen: Xerxes) király uralkodásának idejében az *ámálék* népből származó főminiszter, kinek neve *Hámán* volt, el akarta pusztítani a Perzsa Birodalom minden zsidó lakóját. Azonban a zsidó *Mordeháj* nevelt lánya (*Eszter*) meghíúsította *Hámán* gonosz tervét, és megmentette népét a pusztulástól. A kockavetéssel megáldott napon (*ádár* 13.) nagyot fordult a kocka, és a zsidók fegyverrel a kézben védték meg magukat és számoltak le ellenségeikkel, majd ahogyan *Eszter* könyvében olvashatjuk: „...a vidéki zsidók, kik nyílt városokban laknak, megülik *ádár* tizenegyedik napját örömmel, lakomával, ünnepnappal s ajándékokat küldve egymásnak.”¹

A *púrim* a sok gyásznappal, mely a zsidóság több évezredes történelmét kíséri, egy igazi, hamisíthatlan örömnappal. E tény a zsinagógában is meglátszik, hiszen mikor *Eszter* könyvét felolvassuk a hagyományos tekercsből (*megilá*), akkor a rosszat akaró, de mégis pörül járó *Hámán* nevének meghallása esetén megengedett dolog zajongani, kereplőzni, kézzel vagy lábbal dobogni. A *megilát* az esti (*mááriv*) és reggeli imában (*sáhárit*) is felolvassuk, s az előírás szerint a nők is meghallgatják, mert nekik ugyancsak részüik volt a megmenekülésben, no meg a történet főhőse egyenesen egy nő: *Eszter* királynő.

A *sáhárit* ima keretében *Tórát* olvassuk, melynek szövege a zsidó törzsek egyiptomi kivonulását követő *ámálékita* orvátmadásról szól. Az imarendben is van némi változás, néhány imát nem mondunk ekkor, de mondjuk „A csodákért...” (*Ál hániszim...*) kezdetű imabetoldást az ún. „Tizenyolc áldásban” (*Smóne eszré*) és az étkezések utáni asztali áldásban (bencsolás/jiddis), ugyanúgy mint *hanuká* napjaiban.

Előírás, hogy *púrim* napján meg kell ajándékozni legalább egy embertársunkat kétféle dologgal, olyanal, amely rögtön alkalmas az elfo-

gyasztásra. Ezt az ajándékküldést hívjuk a közismert jiddis szóval sláhmónesznek (héberül: *misloáh mánot*). E kedves figyelmességre, kötelességre *Eszter* könyvében van utalás: „...megülik *ádár* tizenegyedik napját (...) ajándékokat küldve (*misloáh mánot*) egymásnak.”²

Azonban nemcsak egy ajándékot kell küldeni, hanem a rászorulókat is meg kell ajándékozni. Legalább kettő embertársunknak kell adni ajándékot, mely ez esetben lehet pénz is. E fontos előírást bölcseink az alábbi mondatokra alapozták: „Mint azon napokat, melyekben a zsidók megnyugodtak ellenségeiktől, s azon hónapot, mely megváltozott nekik búból örömré s gyászból ünnepnapra; hogy megüljék azokat lakoma és örömnappal, ajándékokat küldve egymásnak és adományokat a szegényeknek (*mátánót láevjonim*).”³

Púrimkor ünnepi étkezést, lakomát (*miste*) kell tartani, miként őseink is: „...megülték azt lakoma (*miste*) és örömnappal.”⁴ A lakoma kapcsán különös jelentőséggel bír, mert *Eszter* könyvében tizenhétszer fordul elő ez a szó, míg az egész *Tanahban* csak huszonnégyszer. Ezeket a lakomák mindíg fontos dolgok történetek, ekkor határozták el a zsidók elpusztítását, de ekkor határozatot el megmenekülésük is.

E lakomákon bort is ittak, talán ezért rendelték el bölcseink, hogy „Minden ember köteles annyi bort inni, hogy ne tudjon különbséget tenni (*ád delo jádád*) az átkozott *Hámán* (*árur Hámán*) és az áldott *Mordeháj* (*báruh Mordeháj*) között!” – írja a *Talmud*.⁵ Ez egy igen különleges utasítás, mert oly törvényt már számtalant hoztak, hogy megüljék a bor, ám a *púrim*nak vannak különleges ételjei is, melyek főként a süteményekben mutatkoznak meg. Szokás ekkor valamilyen főzeléket is enni, amivel jelezzük, hogy *Eszter* megtartotta a rituális étkezés (*kásrut*) szabályait még a száműzetésben, a perzsa királyi udvarban is. Gyakran találunk fel töltött káposztát is, valamint a levesbe krepiláhot (jiddis) szokás főzni, amely egy darált hússal töltött derelyeféle. Néhol szokásban van, hogy pulykát (*tárnegol hodu*) esznek, utalásul *Áhásvéros* birodalmára, mely Indiától (*Hodu*) Etiópiáig tartott.⁶

A sütemények között hagyományosan megtalálható a flódni (mákkal, almával, dióval és /szilva/lekvárral; vagy dióval, almával, mákkal

és /szilva/lekvárral rétegezett „lepény”), a kindli (mákos vagy diós tekercs „pólyásbaba” formában), a kráncli (tésztakarika, tojásfehérjéből készült habbal a tetején), a gyömbéres sütemény, a lékoh (mézes, diós sütemény, melyből meg lehetett formázni a *megilá*ban szereplő személyeket), sok helyütt a fánk, valamint a legközismertebb *púrimi* étkek: a *hámántáska* (homentás, *ozné Hámán*). A *hámántáska* mákkal vagy /szilva/lekvárral megtöltött háromszögletű sütemény. Alakjának és elfogyasztásának több magyarázata van. Az egyik magyarázat szerint a német mák (Mohn) és a táska (Taschen) szavak összevonása, héber névelővel ellátva (*Há-Mohn-Taschen*), melyben így szerepel a *Hámán* (*Há-Mohn*) szó is. Van oly vélemény is, mely szerint *Hámán* süvegének volt ilyen alakja; mások szerint a halálra ítélték fülét akkoriban levágták (*ozné Hámán = Hámán füle*). Vannak, kik úgy vélik, hogy a három szöglet a zsidóság három őstyját jelzi, mert az ősök: *Ábrahám*, *Jichák*/*Izsák* és *Jakob* érdemében jött *púrimkor* a segítség Istentől. A mákkal vagy a /szilva/lekvárral megtöltött háromszögletű sütemény jelképezheti a *púrim* alaptörténetnek, a *megilának* az egyik jellegzetességét is, miszerint mindegyikben el van rejtve a lényeg: a süteményben a töltelék, a *megilában* a mindennél jelen levő, de ott nem említett Isten neve.

A *megilá* olvasásának, a *mistének*, a *misloáh mánotnak* és a *mátánót láevjonimnak* ismeretes olyan megokolása is, hogy mivel *Eszter* könyve három különböző kifejezést használ *Hámán* szándékára („elpusztítani, megölni, elveszíteni”), ezért tartozunk mi is háromféleképpen kifejezést adni hálánknak és örömnünknek, hogy *Hámán* tervét megülsült. Az „elpusztítani” alatt bölcseink azt értették, hogy *Hámán* meg akarta gátolni a zsidókat a *Tóra* tanulásában és parancsai betartásában, ezért olvassuk a *megilát*. A „megölni” azt jelentette, hogy fizikailag kívánta *Hámán* megsemmisíteni a zsidókat, ezért készíttünk lakomát (*miste*) és örömlünk testileg-lelkileg. Az „elveszíteni” pedig a zsidók vagyonának elvétélét, az anyagi tönkretételt foglalta magában, ezért ajándékozunk meg egymást (*misloáh mánot*) és segítünk a rászorulókon, a szegényeken, nincstelenekeken (*mátánót láevjonim*).

Púrimkor szokás maskarákba, jelmezekbe öltözni, másnak látszani, mert ahogyan *Eszter* könyvében ol-

vassuk, „...a bánat örömré, a gyász ünnepre fordult.”⁷

E jelmezek voltak a kellekei a *púrimi* játékoknak (jiddisül: *pürem-spil/purimspiel*), előadásoknak is, a kimondottan e napra írt tréfás színdaraboknak. A *púrimi* tréfák (stiklik) szinte előírászámba mentek e napon. Ekkor választották a *púrimi rabbít* is, ki egészen „szokatlan” módon magyarázta a közösségnek a Szentírást. Egy szóval *púrimkor* majdnem minden meg van engedve, ami jölesik (böjtölni tilos e napon!), még a kártyázás is szorosban bínnék számít.

A *púrim* szó és a hozzá kapcsolódó események a zsidó történelem oly szerves részévé váltak, hogy a különböző városok zsidó közösségei saját megmenekülésük napját is *púrim*nek nevezték. Például: anconai *púrim* (megmenekültek a földrengés pusztításától 1690-ben), budai *púrim* (Páduában tartották annak emlékére, hogy 1684-ben a budai vár ostromának hírére a csöcselék megtámadta házaikat, de szerencsésen életben maradtak), tripoliszi *púrim* (1793-ban a kalózok rabszolgákká tették a zsidókat, de csodásan kiszabadultak) stb.

ZSIDÓ VILÁGHÍRADÓ

Kanada

A Canadian Jewish News jelentése szerint ha a következő választásokon a francia nyelvű Québec tartományban a nacionalista és szeparatista Parti Québécois (PQ) győz, a zsidó fiatalok jelentős része távozik a régióból. *Jack Jedwab*, a Kanadai Zsidó Kongresszus québeci részlegének volt igazgatója kijelentette, hogy a PQ 1976-ban kezdődött első kormányzását követően mintegy harmincezer zsidó hagyta el a tartományt, akiknek a többsége Torontóba költözött. Az utóbbi időben a régióban megszorodtak az antiszemita jelenségek is. Nagy felháborodást váltott ki, hogy a nacionalista párt elképzelései között szerepel a vallási jelképek közintézményekben történő viselésének megtiltása, ami sok hívő érzékenységét sértené. Kanadában mintegy 350 000 zsidó él, közülük 90 000-en Québec székhelyének, Montrealnak a lakosai.

Ukrajna

Natan Saranskij, a Jewish Agency Végrehajtó Bizottságának elnöke kijelentette, hogy a szervezet folyamatosan figyelemmel kíséri az ukrajnai

Púrim és a zsidó történelem szoros összefonódik, mert *púrim* napjában egy picit bent foglaltatik a zsidóság eddigi sorsa, történelme is.

Dr. Blau Lajos, az Országos Rab-biképző Intézet hajdani növendéke, tudós professzora, majd igazgatója írta: „*Hámán* vérfürdőjétől a zsidók megmenekültek, de hány *Hámán* előzte meg és követte, kikkel szemben a zsidók a rövidebbet húzták? Hogy a szétszórtságban hány zsidó esett a gyűlölet áldozatává, sehol sincs feljegyezve. Ezen üldözések folytán a zsidók erősebb összetartásra szorultak, mint más népek, és bizonyos mértékben külön világot éltek. E külön világnak szerves része a *púrim* örömnépe is.”

Oláh János egyetemi docens
ORZSE

- 1 *Eszter* IX,19.
- 2 M.II. XVII,8-16.
- 3 *Eszter* IX,19.
- 4 *Eszter* IX,22.
- 5 *Eszter* IX,17.
- 6 *Talmud, Megilá* 7b.
- 7 *Eszter* I,1.
- 8 *Eszter* IX,22.

eseményeket, és a rendkívüli helyzetekre létesített alpból azonnali segítséget nyújtott a zsidó intézmények biztonságának megerősítéséhez. Saranskij kijelentette, hogy „erkölcsi kötelezettséget” jelent az ukrainai közösség támogatása, ahogy ezt más országokban is megteszik. A Kelet-Ukrajnában lévő Zaporizhia városban ismeretlen tettesek a napokban gyújtóbombát dobtak a 2012-ben felavatott zsinagógára, ami súlyos károkat okozott az épületben. 200–250 ezer zsidó él az országban, akik számos vallási, kulturális és oktatási intézményt tartanak fent.

Marokkó

Az Observateur du Maroc újság tájékoztatása szerint a muzulmán egyetemi hallgatók által alapított Mimmoune civil szervezet a Casablancai Zsidó Múzeum és az A1 Akhawayn Egyetem támogatásával több városban mozgó vándorkiállításokat mutatta be a zsidó élet és hagyományok jellegzetes vonásait. A rendezők panelbeszélgetéseket szerveztek, és filmvetítéseket is tartottak. Külön témaként szerepelt a történelmi emlékek, a zsidó konyha és a tradicionális marokkói zsidó zene bemutatása. A kezdeményezés célja a vallási ellentétek csökkentése, valamint a lakosság különböző csoportjai között a kölcsönös megértés és tisztelet elősegítése volt. Marokkóban kb. hatezer zsidó él, túlnyomó többségük Casablancában lakik. 1948 óta közel 300 000 személy alijázott.

Csehország

Az 1400 lakosú Brenec településen vita folyik, hogy mi legyen Oskar Schindler egykori gyárának a sorsa, ahol a német-cseh vállalkozó hét hónapon át, az 1945. május elején történt felszabadulásig 1200 zsidó életét mentette meg. Az üldözöttek korábban Schindler krakkói üzemében dolgoztak, amit a szovjet csapatok előnyomulása miatt ki kellett üríteni. A breneci gyárat 1948-ban államosították, 1988-ban privatizálták, és 2004-ben csődbe ment. *Blahoslav Gaspar* polgármester a részben már romos épület eladását tervezi, hogy új munkahelyek létesüljenek a telepen. *Thomas Klaus*, a Csehországi Zsidó Hitközség Szövetségének igazgatója viszont egy holokauszt-emlékhely kialakítását javasolja az egykori gyárban. *Steven Spielberg*, az 1993-ban készült Oscar-díjas Schindler listája rendezője is felkereste Brenecet, de nem tartotta felvételekre alkalmas helyszínnek.

Púrimi összeállításunk

Magyar-zsidó együttélés

Revans

Rakéta-mezuza

Warning
This fish is NOT kosher

Figyelem! Ez a hal nem kóser!

Honvág vagy olvasztótégely?

Szaudi szépségkirálynők

Izraeli metakommunikáció

Parkolás Jeruzsálemben

A Győzelem Napja Jeruzsálemben

(Tudózsíó és más forrásokból)

MAGÉN ISTVÁN

Örvasónapló

Izrael Állam története (11.)

Áriél Saron tábornok hadvezériszenialitása előrelátásában kerekendő. Gondosan előkészített és csak általa ismert utat követve, meglepte az egyiptomiakat, áttörte azokat az erődítményeket, melyeket ő épített korábban, melyeknek csak ő ismerte a titkát. Vakmerő módon átkelt a Szezi-csatornán lerakott pontonhídon, és bekerítette a csatorna nyugati oldalán állomásozó egyiptomi Harmadik Hadsereget. A jomkipuri háború menetét megfordította, az egyiptomi fronton győzelemre vezette országát, tankjai feltartóztatatlanul haladtak Kairó irányába.

Október 15-én, a kilencedik napon újabb, főleg a városiakat fenyegető veszélyhelyzet kezdett kialakulni Izraelben. Az ételkészletek kiapadtak, a szállítójárműveket a hadsereg szolgálatába állították, egyre nehezebbé vált az élelmiszerek elhozatala a vidéki gazdaságokból. A rádió közleményben tájékoztatta a lakosságot, hogy az elsőtűtések miatt a tyúkók gyakorlatilag nem tojnak... A főhadiszállást az is aggasztotta, hogy az Egyiptomba és Szíriába irányuló hadiszállítványok nem csökkentek, a Szovjetunió ontotta a legmodernebb fegyvereket. Franciaország is szállította Izrael ellenségeinek a Mirage repülőgépeket, de a legnagyobb felhárítást Nagy-Britannia váltotta ki, amely kijelentette, hogy a harcoló felekkel „egyformán” bánnak; megvonják tőlük a katonai támogatást. Ez azt jelentette, hogy Izrael nem kapja meg a Centurion tankokhoz szükséges alkatrészeket.

Nagy-Britanniában folyt az egyiptomi pilóták kiképzése. Mint az Izraelbe akkreditált brit nagykövét cinikusan megjegyezte: „Jobb Izraelnek, ha ezek a pilóták Angliában vannak, mintha Izraelben lennének a fronton.”

A főhadiszálláson működő „agytröszt” úgy számolt, hogy az izraeli erők még akkor is képesek a győzelemre, ha az ellenség túlsúlya négy az egyhez, vagyis negyven egyiptomi tank kilövéséhez tíz izraeli tank elegendő, és ezt az arányt „fent lehet tartani”.

A csatornától keletre elterülő területen lévő, az izraeliek által csak „Kínai farmnak” nevezett erődben az egyiptomiak még mindig erős ellenállást tanúsítottak. (A hatnapos háború előtt itt az egyiptomiakat japán katonai szakértők képezték ki, akiket az izraeliek kínaiaknak néztek.) Az egyiptomiak még túl erősek voltak, ezért Bár Lév, katonái életét feltéve, ellenezte további harcok átszállítását a nyugati oldalra, mert attól tartott, hogy bekerítik őket és lemészárolják. Saron azonnal érvet, hogy a csapatokat az éj leple alatt, tutajokon kell átadni, de Bár Lév továbbra is ellenezte Saron javaslatát.

Október 16-án Szadat elnök felkérte a Kairóban tartózkodó szovjet miniszterelnököt, Alekszej Kosztingint, hogy hívja össze az ENSZ Biztonsági Tanácsát, és kérjen tűzszünetet. A szovjet diplomácia nem titkolt aggodalommal figyelte hatalmas fegyverzenésének pusztulását, csódjét. Nagy mennyiségű szovjet fegyver vándorolt Izraelbe hadiszármányként.

Izraelben fellángoltak a szovjetellenes érzelmek. Egy külügyminisztériumi tisztviselő, Aluf Hár Even írta: „1955 óta a Szovjetunió hathatósan elzárta a közel-keleti béke útját. Mind a négy háború ebből fakadt: az 1956-os háború, mely után engedünk az amerikai nyomásnak, és visszavonultunk a bizonytalan határokhoz, az 1967-es háború, amikor blokádlá vettek minket (...), a kifulladászó háború, melyben az állandó határ menti bombázásokban többeket öltek meg, mint a hatnapos háborúban, és végül ez a mostani háború. (...)

...a háború kirobbantásának pillanatától csak szították a feszültséget, és most is azt teszik, miközben itt beszélgetünk” – írta Hár Even, majd így folytatta: „Milyen kézzelfogható előnyökhöz jutott a Szovjetunió a Közel-Keleten 1955 óta? (...) Mit kapott például óriási, több mint tízmilliárd dollár értékű fegyverszállításáért cserébe? (...) A háború előtt Egyiptomnak több mint 800 ezer fős hadserege volt. Ezek a férfiak művelhettek volna földet, betakaríthatták volna a Nílus partján a termést, békés technológiát sajátíthattak volna el, ahelyett, hogy napi huszonegy órában fegyverben álltak, és megtanulták, hogy az Izrael elleni háborúra várjanak.”

Október 16-án két tankcsata zajlott a Golán-fennsík. Az egyiket egy jordániai hadtesttel vívták, amely brit gyártmányú tankokkal érkezett Szíria megsegítésére, és a Damaszkuszt fenyegető izraeli erők déli szárnyát támadta meg. A harc első negyedórájában már huszonnyolc jordániai tank lángolt, mire a jordániai dandár visszavonult. Négyérföldnyire innen kelet felé iraki tankok vonultak Tel-Anter irányába. Azt remélték, hogy be tudnak törni az izraeli arcvonalba. Miután az izraeliek hatvan tankot hatástalanítottak, az irakiak is takarodót fűjtak. A Damaszkusztól mindössze tizenkilométerre lévő izraeli frontvonal sértetlen maradt.

Október 17-én Henry Kissinger figyelmeztette a Szovjetuniót, ha csapatokat küld a térségbe, akkor az Egyesült Államok is ezt teszi.

Izraelben egyre inkább elmélyült a vita arról, hogy miért nem volt az ország felkészülve a háborúra az első pillanattól. Az izraeli ember, aki gyermekeiért, férjéért, apjáért aggódott vagy őt veszítette el a háborúban, nem mérlegelhette azt a kötelezettséget, melyet Dáján a háború első napjától hangoztatott: kristálytisztán megmutatni a világnak, hogy békét akarunk, hogy nem mi támadtuk meg az arabokat! Az izraeli vezetők és az izraeli nép közötti párbeszéd hangja egyre keserűbbé vált. Október 17-én egy angol író, bizonyos David Price-Jones előadást tartott Jeruzsálemben. Elmondta, hogy a háború első napján az északi fronton katonákat látott. „Lezúdultak a Golán-fennsíkről, még fegyvereik sem voltak, és nagyon dühösek voltak az izraeli kormányra, mert hagyták, hogy az országot felkészületlenül és váratlanul érje a támadás.”

Még ugyanezen a napon a Sínaiban egy egyiptomi kommandós osztag, melynek feladata volt gerilla-tevékenységet kifejteni az izraeli csapatok mögött, a sivatagban való többórás kóborlás után megadta magát. A csatorna mindkét oldalán voltak egyiptomi „próbálkozások”, de ezeket visszaverték. Megsemmisítettek még 110 egyiptomi tankot és húsz repülőgépet.

Október 18-án éjjelkor újabb összeszerelt pontonhíd érkezett a Szezi-csatornához. A különleges egységet, mely a hidat odaszállította, Jackie Even utász ezredes vezette. Az egyiptomi tüzérség és légierő által támadott útvonalon mintegy száz izraeli utászkatona halt hősi halált. Az előző háborúktól eltérően az októberi háborúban gyakran adódtak helyzetek, amikor a szerencse az izraeliek ellen fordult, vagy fordulhatott volna. Gyakran csak emberfeletti erőfeszítéssel és szívós kitartással voltak képesek a harcok menetét megfordítani. A keleti parton rekedt egyiptomi erők úgy harcoltak, mint a sarkba szorított tigris, legtöbbjük ha életben maradt, a fáradságtól végül már képtelen volt ellentámadást indítani és megadta magát.

Egy izraeli órnagy, civilben

könyvelő, Dán Bávoli, október 19-én sajtótájékoztatót tartott a Ginosszár kibuc vendégházában a Kineret partján. Szenvedélyes szavakkal idézte fel a harcoló katonák mondatait: „Először a szíriaiakkal számolunk el, aztán a saját vezetőinkkel.”

A katonák körében uralkodó elkeseredettségről beszélt, amiért a kormány nem mozgósította a hadsereget időben.

Igen, az izraeli vezetés képes volt saját gyermekeit feláldozni azért, hogy Izrael a világ szemében ne tűnjön agresszornak! Mint láttuk azonban, a „világnak” ez sem volt elég.

Október 19-én masszív szíriai tüzérségi támadás zúdult az izraeliekre, nem lehetetlen, hogy a legmodernebb szovjet fegyverek mielőbbi bevetésének szándékával, melyeket a Szovjetunió ömlesztett Szíriába. A szíriai Szassa falu előtt húzódozó országhútra összpontosítottak, melyet az izraeliek tartottak a kezükben. A szíriai repülőgépek az izraeli állásokat támadták, de az izraeliek lelőtték valamennyit. Az izraeli repülőgépek viszont a Hermon hegyen lévő volt izraeli megfigyelőpontot tartották tűz alatt, melyet a szíriaiak a háború első napján elfoglaltak. Az izraeli messze hordó ágyúk már Damaszkuszt fenyegették, és a Jordániába vezető úttól is csak mindössze négy mérföldnyire voltak.

A Golánon elszenvedett szíriai katonai veszteségek hatására a szíriai kormány kivégeztette a goláni haderők egyik drúz parancsnokát, Rafik Hilavi ezredest. Az Izraelben élő drúzok kifejezték meggyőződésüket, hogy Hilavit nem azért fokozták le és lőtték agyon, mert a csatateren egy szíriai dandár parancsnokaként hibázott, hanem bosszúból tették az Izraelben élő drúzokkal szemben, akik mindvégig a zsidó állam katonai erőfeszítéseit támogatták.

(folytatjuk)

Ajándékot visszautasítani sértés. Mégis meg kell tennem, sajnálat, mert feltételezem, hogy akik adták, azok jó szívrrel adták. Pályázaton nyerni, számomra jelentéssel bír. Olyan természetű dolog ez, aminek örülni szoktak. Pályázaton nyerni kiváltságos dolog, megvalósítani álmunkat, szenvedélyes törekvéseinket. A zsidó-keresztény bölcsességhorizonton tündökölni, mint a nap, a dolgok élő dialektikájához folyamodni, megszorítani egymás kezét és azt mondani, hogy: Áldás, békesség! Shalom!

Sajnos azonban, nem fogadhatok el ajándékot azoktól, aki az elmúlt évszázad ordas filozófiáját nem taszítják el maguktól állhatatosan, kapcsolódásait is megvetve, összefüggéseit visszautasítva, folyamodványait lerombolva és nem utálják, nem gyűlölik, és nem vetik meg azokat szöröstől, bőristől, mindenestől, oldalazások, falazások, alakoskodások nélkül.

Ezért visszaadom a Civil Alap 2014. pályázaton Héber betűk című kiállításra megpályázott és megnyert egymillió forintot. Erre kötelez a lelkiismeretem.

Magén István

Ukrajnával is foglalkozik az EZSK

Az Európai Zsidó Kongresszus bécsi ülésén kiemelten vizsgálta az ukrainai helyzetet, a Szlovákiában és Magyarországon tapasztalható szélsőjobbaldali jelenségeket.

Ukrajna főbbijja, *Jaakov Bleich* részletesen beszámolt az ukrán zsidóság helyzetéről. Bleich szerint az ukrainai zsidó lakosság nincsen közvetlen veszélyben, ugyanakkor történtek antiszemita támadások, amelyek miatt az ukrán zsidó közösség megerősíti saját védelmét. Az Európai Zsidó Kongresszus napi szinten figyelemmel követi az eseményeket, és az ukrainai zsidóság számára segítséget kíván nyújtani.

Heisler András, a Mazsihisz elnöke és *Feldmájér Péter*, a Mazsihisz alelnöke tájékoztatta az európai zsidó közösségek vezetőit az elmúlt hónapok fejleményeiről: a Magyarországi Zsidó Hitközségek Szövetsége, mivel kéréseinek a magyar kormány mindaddig nem tett eleget, távol marad a kormány által szervezett holokausztmegemlékezésektől és nem tart igényt a Civil Pályázati Alap összegeire mindaddig, míg a kormány nem változtat emlékeztetőpolitikai gyakorlatán.

Az Európai Zsidó Kongresszus támogatásáról biztosította a Mazsihiszt, képviselői különös hangsúlyt helyeznek minden országban a történelem hiteles bemutatására.

Az EZSK megvitatta az európai parlamenti választások várható eredményeit, valamint részt vesz a világon egyre inkább terjedő Izrael elleni bojkottfelhívás visszaszorításában.

mazsihisz.hu

Segítség az ukrainai zsidóknak

Azonnali segítyt küld Ukrajnába az izraeli székhelyű Zsidó Ügynökség a zsidó intézmények védelmének megerősítéséhez – közölte a Maariv című izraeli napilap.

Az újság értesülése szerint a nemzetközi diaszpóra és Izrael kapcsolatát ápoló Zsidó Ügynökség vezetője rendkívüli ülésen értékelt az ukrainai helyzetet. Ezt követően *Natan Scsaranszkij* elnök bejelentette, hogy azonnali segítyben részesítik az ukrainai közösségeket.

A sajtóbeszámolóból kiderül, hogy az ülésen voltak, akik az ukrainai zsidók azonnali tömeges Izraelbe vándorlását szorgalmazták.

Jakov Hagoel, a szervezet egyik vezetője levelet is írt *Benjámin*

Netanjahu miniszterelnöknek, és ebben közbenjárását kérte a közösség zsidó államba költöztetésének támogatásához.

„A megrázó helyzet nyomán fokozódik az ukrainai zsidókért érzett aggodalom” – fogalmazott Hagoel.

„A tüntetők egy része már eljutott a zsidó közösség lakónegyedébe, ahol üzleteket tettek tönkre. A lakók közül sokan elhagyják a várost a közlekedés és a gazdaság teljes megbénulása miatt” – tette hozzá, megjegyezve, hogy „sajnálattal látjuk a jelenlegi helyzet előtt is veszélyes volt Ukrajnában kipával vagy más zsidó jelképpel járnai”.

MTI

www.muosz.hu

MEGHÍVÓ

A MÚOSZ Életmód Szakosztály szeretettel meghívja újságíró-kollégáit és a Komlói Oktatási Stúdió, a Bálint György Újságíró Akadémia hallgatóit, tanárait 2014. március 23-án (vasárnap) 17 órára a Komlói Oktatási Stúdió előadóterembe (1064 Budapest, Vörösmarty utca 47/a).
Téma: „Holokauszt Magyarországon, embermentők” előadás és filmbemutató.

Előadók: Kardos Péter főrabbi, az Új Élet főszerkesztője és Haraszti György, az Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem történészprofesszora.

Türelők, embermentők is megszólalnak, akiket dr. Szalontai Éva mutat be: Várkonyi Endre, Szemes Erzs, dr. Kertész László, dr. Nyéki József.

Filmbemutató: Nádorfi Lajos SZOT-díjas, MÚOSZ Nívódíjas operatőr.
A rendezvény regisztrációköteles!

Jelentkezés március 20-ig a MÚOSZ recepcióján: +36-1-478-9040
Szeretettel várunk minden érdeklődőt!

**Dr. Szalontai Éva
az Életmód Szakosztály elnöke
külföldi, svéd tudósító
Aranytollas újságíró**

„A múlt jelene...”

Ezzel a címmel láthatják *Michal Gavish* új, igényes, és állítom, hogy sokáig emlékezetes kiállítását – a magyarországi holokauszt 70. évfordulója alkalmából – a Zsidó Múzeum második emeletén.

A hivatalos megnyitás – melyen *Ilan Mor*, Izrael Állam magyarországi nagykövete, *Heisler András* Mazsihisz-elnök, valamint *Zoltai Gusztáv* ügyvezető igazgató osztotta meg gondolatait – előtti délelőttön jártam be a termeket (néha kicsit útban voltam), csodáltam a festményeket, grafikákat, valamint az alkotásokat körülölelő műves matériákat.

Éltem a lehetőséggel, és sikerült egy rövid interjút készítenem az alkotóval, Michallal, aki elmondta, hogy Izraelben például San Franciscóban élő zsidó művészként tartják számon; kifejezési módját, mondandóját, eszközét értik és elismerik zsidók és nem zsidók számos európai országban is.

Negyedik alkalommal hazánkban járva, a már megtalált gyökereibe kapaszkodva, szülei-nagyszülei alakját egykori környezetükbe, sajátos milióbe helyezve látatja a közönséggel. Michal koncepcionálisan dokumentálisnak nevezte a termeken végigvonuló látványt, melynek utolsó állomása egy jövőkép-installáció, egy fikció... ha életben maradhattak volna...

Tematikusan a család bemutatásával kezdődik a kiállítás, majd a nagyteremben szinte megelevenedik az a kifinomult technika, mellyel Michal mintegy lebegtetni az ábrázolt alakokat, továbbhaladva „boldog békeidőket” idéző a látvány...

Az alkotóművész úgy érzi: minél inkább megismerte a kort, melyben ősei éltek, annál biztosabb volt abban, hogy nem tud pontos tükörképet láttatni róluk. Ezért alkalmazta a képeket, az alternatív történetiséget. Tette mindezt kizárólag pasztellszínekben, a tüll, a selyem segítségével, a szinte fotóhű ábrázolástechnikával.

Alakjait szinte megérinteni vágyik majd a látogató, s ahogyan jómagam

is, nyilván sokan azonosulnak egy-egy gyermekalakokkal vagy valamilyen lehetetlen képpel...

A kivételesen szép látványért az alkotón, Michal Gavishen kívül felelős még *Rusznák Rita*, a kiállítás kurátora és segítője, *Steffanits István*.

Megtekinthető: 2014. április 20-áig.

-gáljuli-

SPÁNN GÁBOR

Madeira

A Bosnyák téri piacon felfigyeltem valakire. Az épület egyik sarkánál hónapok óta ül ugyanazon a helyen egy parasztasszony. Talpig népviselete alapján – hiányos ilyen jellegű ismereteimmel – valahova Erdélybe képzeltem el szülőhelyét. Színes főkötőt hord a fején strasszal díszítve, rengeteg szoknyája alatt valami faládikón ül, és előtte egy gyümölcsös-ládára kitérítve gyönyörű abroszok. Messziről látható, hogy ez a hófehér, apró lyukakkal díszített asztalterítő az, amit a szaknyelv „madeirának” nevez. Az aprólékos gondosság, a csipkészerű mintázatok mind-mind arra utalnak, hogy a hagyományos népi kézimunka gyöngyszemével állunk szemben. Az asszony nem erőszakos típus, egy szót sem szól, csak várja vevőjét. Megítélésem szerint tudja, hogy ilyesmit csak igényes vásárló vesz, annak akút nagyon szeret. Valamilyik nap erőt vett rajtam a kíváncsiság, és megszólítottam: Asszonyom! Amint árul, ugye ez madeira? Felnézett, tengerkék szemében a tiszta hegyi patak fénye tükröződött, barázdált arcán a ráncok a havasok völgyeire emlékeztettek. Bizony az, édes uram – felelte –, ha tetszik, vegyen egyet, nem drága, csak 8000 forintok. Még az érdekesen megfogalmazott ár is tetszett. Lenéztem dolgos kezére, és elképzeltem, milyen nehéz lehet ezekkel a bütykös, földmunkában eldurvult kezekkel ezt a lehetetlen munkát végezni. Na és nehezen, lassan készül egy ilyen terítő? – kérdeztem.

Tudja, kedves úr, ezt a tudást mink nemzedékről nemzedékre adjuk át. Nagyszülő a szülőre, az pedig gyermekére hagyja. Ez nem munka, ez szenvedély. Csak tiszta szívvel lehet készíteni. Én is écsanyámtól örököltem az ismeretét. Nézze ezt a megsárgult, megkopott papírmunkát, sablonnak nevezik – mutatott egy lyukacsos papírdarabot. Egy ilyen abrosz hetekig készül, nagyon sok munkával. Kiülünk vele a ház elé, vilányfénynél ezt nem is lehet ilyen szépre csinálni, mi naponta sötétedésig dolgozunk. Megnéztem az egyik abroszt, és szívem facsarodott a gondolatra, hogy a „8000 forintokért” ma már milyen kevés élelmiszert vihet haza ez az asszony a családjának. Ugyan én csak egy nyugger vagyok, de eljátszottam a gondolattal, hogy veszek egyet, és majd valaki arra érdemesnek nagy alkalomra odaajándékozom. Ekkor érkezett futva egy lány, vélhetőleg az erdélyi asszony lánya. Térdig érő kirongyosított hasított farmernadrágban, kezén egy hatalmas órával, övén egy okostelefonnal dobbant közénk. Egy reklámszatyorból kiöntött a ládára még vagy 20 ilyen madeirás abroszt, és még mielőtt bármelyikünk megszólalt volna, már hadarta is: Most jövök a Dob utcából ezekkel a vackokkal, és a Schlesingerné azt üzeni, hogy holnap bejön neki valami sábesz, ezért két napig écsanyám ne várjon újat, mert ő akkor nem dolgozik.

Eltettem a pénztárcámat, és magam elé képzeltem a Dob utcai Schlesingernét a havasokban, amint egyik kezével kergeti maga mellől a farkasokat, a másikkal a több száz éves minta alapján slinglizik. Sehogy sem akart összeállni a kép. Elettetem a pénztárcámat, és miután megálltam a szituációt nevetés nélkül, azért a kisördög csak kiszólt belőlem. Jóasszony! Lehet, hogy később visszajövök és veszek egyet, de előbb bemegyek a piacra, ahol eredeti háztájiban nevelt bernáthegyi talpas medvét hirdetnek jó áron.

...és ideje van a nevetésnek

Volt egyszer egy pásztor, aki egy magányos helyen a juhait legeltette. Egyik nap megáll mellette egy vadonatiú metálszürke Audi. A vezetője egy Armani öltönyös, magabiztos fiatalember. Megkérdezi a pástort:

– Ha megmondom magának, hány juha van, nekem ad egyet?

A pásztor ránéz a fiatalemberre, aztán a békésen legelésző nyájra, és nyugodtan azt mondja:

– Rendben.

A fiatalember odamegy az Audihoz, összeköti a mobiltelefonját a notebookjával, az interneten felmegy a NASA oldalra, GPS helymeghatározójának segítségével le-tölt egy megfigyelő műholdképet a környékről, megnyit egy adatbankot, egy szkennelőprogrammal összeszámolja a juhokat, majd egy 15 oldalas jelentésben kinyomtatja, aztán odafordul a pásztorhoz, és azt mondja:

– Pontosan 87 juha van itt a környéken.

– Igaza van – válaszolja a pásztor. Válasszon ki egy juhok magának.

A fiatalember kiválaszt egy nem túl nagy, de szép bundájút, beteszi az Audi csomagtartójába.

A pásztor ránéz, egy kicsit gondolkodik, aztán megszólal:

– Ha megmondom magának, hogy mi a foglalkozása, visszaadja? A fiatalember nagyképpen rábólint. A pásztor erre azt mondja:

– Maga tanácsadó.

– Honnan jött rá? – kérdezi.

– Nem volt nehéz. – feleli a pásztor. – Először is: idejön anélkül, hogy bárki is hívta volna. Másodszor: egy juhok akart fizetségül, hogy megmondja nekem azt, amit úgyszólván tudtam. Harmadszor: fogalma sincs arról, amivel én foglalkozom. Úgy-hogy most adja szépen vissza a pulikutját!

Mengelével a moziban

Négy ország hozta létre *A német doktor* c. filmet. Nem egy szájbarágós alkotás. Másfél órán keresztül figyeljük az orvostudomány iránt elkötelezett tudós küzdelmét egy kislányért, aki kisebb kortársainál, pontosabban alacsonyabb. Injekciók, orvosságok vannak hivatva „felneveszteni” a gyermeket a többiekhez. A doktor időnként az ajtófélfán ceruzával jelöli a centimétereket, és közli a jó hírt: most 1-2-3 cm az eredmény. Drukkolunk neki.

Néha elhangzik egy-egy mondat Eichmannról, annak elrablásáról. Az egyik hölgy, aki a doktor környezetében dolgozik, egy alkalommal ivritül beszél a telefonba: itt van! Ne másutt keressétek! Lehet, hogy a Moszad rezidense volt. De mivel a film, mint írtam, nem a szájbarágósok közül való, erről sem tudunk meg többet.

Mint ahogy arról sem, hogy ki az illető orvos. Még szerencse, hogy előzetesen elolvastuk a film tartalmát, merthogy a „Mengele” név egyetlen egyszer sem hangzik el a másfél óra alatt.

Abban a filmben, ami róla szól...

kápe

NÉMET MEGSZÁLLÁSI EMLÉKMŰ: igen NEM

SORSOK HÁZA: igen NEM

IDEGENRENDÉSZETI ELJÁRÁS: igen NEM

FOGJUNK ÖSSZE, HOGY MÉLTÓ MÓDON EMLÉKEZHESSÜNK!
Kérjük idén is támogassa adója egyházának felajánlható 1%-ával a MAZSIHISZ munkáját.

Technikai szám: 0358

MAZSIHISZ
MAGYARORSZÁGI ZSIDÓ HITTÖRTELETTUDÓSOK ÉS KÖZÖSSÉGEI

1 VALLÁS, 1 KÖZÖSSÉG, 1 ÉRZÉS

Biztosítani akarjuk a zsidó nép és Izrael Állam létének folytonosságát

Az Ön anyagi támogatása is hozzájárulhat ehhez.

Adakozzon a Keren Hayesodnak, a szervezet, amely Izrael részére gyűjt adományt!

A Keren Hayesod képviselőjében minden hónapban Budapestre érkezem. Örömmel elbeszélgetnék Önnel Izrael történelméről és hagyományairól!
Eli Keidar (Kardos), tel. 06-30-715-4136

Izrael támogatása: www.kh-uia.org.il
E-mail: legacy@kh-uia.org.il